

Kultur- og likestillingsdepartementet

postmottak@kud.dep.no

Hålogaland Amatørteaterselskap (HATS) drifter et kompetansesenter som skal styrke og bidra til utvikling av revy, teater, dans og andre sceniske uttrykk. HATS virksomhet i Nord-Norge er forankret i Den nordnorske kulturavtale. HATS eies av aktører i det frivillige scenekunstheltet i Nord-Norge og på Svalbard.

Innspill til strategi for kulturfrivillighet og kulturfond

Oppsummert ønsker vi

1. At den profesjonelle infrastruktur til og rundt det frivillige kulturliv styrkes.
2. Et regionalt kulturfond, med kriterier som rommer mangfold av aktiviteter, samarbeid og målgrupper.
3. At nasjonale støtteordninger til det frivillige kulturfeltet økes og tilpasses målgruppene. At vi får en forsøksordning hvor disse midlene administreres regionalt.
4. Tilgang på gratis egnede lokaler for barn, ungdom og amatører.
5. Et større løft som styrker de strukturer som skal arbeide med samisk, kvensk og andre nasjonale og etniske minoritetes kulturuttrykk.

På tvers av skillelinjer proff og amatør

Vi er glade for at regjeringen nå fokuserer på samspillet mellom den profesjonelle og frivillige kulturutøvelse. Profesjonelle aktører er ofte involvert på et eller annet vis når barn, ungdom og voksne setter opp revyer, teaterforestillinger, danseforestillinger, har workshop eller lager filmer. Det kan være kulturhuset som leier ut lokaler og utstyr, lyd og lys-selskap som selger sin lydproduksjon, biblioteket som låner ut grupperom og manus. Teatre som bistår med kostyme og scenografi, scenekunstnere som gir regihjelp, dramatikere som bistår med å utvikle manus. Landsdelsmusikere som er orkester, filmselskap som har produksjoner med

amatører i biroller. Kompetansesentre som veileder og kulturskoler som bistår med koordinering, og medvirker med elever og lærere.

Kompetansesenter som del av den kulturelle infrastruktur

Avhengigheten og samspillet mellom de frivillige og profesjonelle aktørene har vært underkommunisert i den nasjonale kulturpolitikken. Det er kanskje derfor vår virksomhet og vårt arbeid som kompetansesenter, ikke har blitt sett som en del av den kulturelle infrastrukturen i Nord-Norge fra nasjonalt hold. Dette tror vi er grunnen for at vår organisasjon ble flyttet fra statsbudsjettet til tippemidlene. Vi håper derfor arbeidet med den nye meldingen tar høyde for å omtale virksomheten som et kompetansesenter i det frivillige kunstfeltet. Videre at HATS flyttes tilbake til en plass på statsbudsjettet blant de andre kompetansesentrene. Vi håper at samspillet mellom nasjonal, regional og kommunale driftstilskudd løftes opp på den politiske dagsorden i dette arbeidet. Dette vil sikre at vi får en innretning for drift av organisasjoner som er basert på lokale og regionale behov og ambisjoner.

Den nordnorske kulturavtalen gir rammer som sikrer forutsigbarhet og har satt kulturpolitiske mål for et samlet kunst- og kulturfelt i Nord-Norge. I dette landskapet har HATS hatt en naturlig plass og et samfunnsoppdrag. Det er behov for å styrke den kulturelle infrastrukturen i Nord-Norge med frilansere, kompanier og institusjoner som har tilstrekkelige ressurser til å levere på høyt nivå. Dette gjelder også infrastruktur for det frivillige kulturlivet. Det frivillige feltet har en viktig funksjon ved å bygge kompetanse og nettverk. Videre er det en arena hvor mange unge finner sitt nettverk, sine venner og føler tilhørighet til. Fra vårt ståsted har det vært viktig at alle våre aktiviteter er gratis, og slik er et grunnlag for deltakelse uansett hvilken samfunnsklasse en tilhører. Vi bruker også reisetilskudd som et viktig element i vår drift. Dette er viktig fordi vi er i en landsdel med mange små kommuner som ikke har et tilfredsstillende kulturskoletilbud.

Utviklingsprosjekter

I strategien må det tas høyde for at det også i det frivillige kulturfeltet er aktører som bidrar til kunnskapsutvikling og prosjekter som har relevans for en rekke interessenter. HATS leder nå utviklingsprosjektet Sámi Nuoraid Lávdi/Saemien noeri láajtoe/Sáme Nuorra Sedna/Ung Samisk Scene som er omtalt i Stortingsmelding 18, *Oppleve, skape, dele* — Kunst og kultur

for, med og av barn og unge. Når vi nå skal ta imot rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjon, trenger vi et sterkere strukturelt grunnlag for å bøte på den uretten som er begått under fornorskningspolitikken. Samtidig har vi nå FNs urfolksspråk år, i år. Vi håper derfor på dialog med både Kulturdepartementet og Sametinget om resultatet så langt i prosjektet. Vi foreslår bl.a. å opprette en *Nomadisk film og teaterskole*. Dette som en HUB for utvikling av kompetanse, med midler til prosjekter, som kan være en praktisk og faglig støtte for kommuner og miljøer som vil arbeide med samisk scenekunst og film med barn og ungdom. I Nord er det Samiske og Kvenske en del av det mangfoldige kulturfeltet. I en tid der vi bygger opp samarbeid og organisasjonsstrukturer er det særlig viktig å sette søkelys på arbeidet med nasjonale minoriteter og urfolk. Vi vil derfor sterkt oppfordre til at Kulturdepartementet og de som administrerer tilskuddsordninger på vegne av departementet ser til Samerådets rapport: *Kultur-Sápmis Tenketank*.

Vi har også prosjektledelse for prosjektet *Teater(i)lag*. Som skal danne grunnlag for et fordypningsprogram for teater i kulturskolen, og med samisk innretning basert på et bredt samarbeid mellom en rekke aktører. Nå er vi også i en dialog med UiT Norges Arktiske Universitet for å utvikle og gjennomføre to stk. 15 studiepoeng kurs, som retter seg til profesjonelle aktører som skal arbeide med barn, ungdom og amatører.

Barentssamarbeid

HATS har gjennom de siste årene gjennomført flere Norsk-Russiske prosjekter innenfor figurteater og inkluderende teaterpraksis. Etter at Russland startet krigføringen mot Ukraina har vi hatt samarbeid med russiske kunstnere i eksil der vi produserer instruksjonsvideoer som blir offentlig tilgjengelig i HATS-biblioteket , og kobler også på Ukrainske kunstnere som befinner seg i Ukraina som også skal produsere videoer og delta på nettkurs som instruktører.

Mangfold og forskjellsfelleskap

Med bakgrunn av prosjektet: *Bolyst gjennom ildsjeler* der vi samarbeidet med idretten og hadde følgeforskning, ble vi invitert inn som partner i et forskningsprosjekt *Sustainable diverse cities: Innovation in Integration* (Cit-egration). Dette ble støttet av forskningsrådet, som vi også formidler resultater fra. Vi foreslår at Kulturdepartementet bruker forskning derfra som grunnlag i dette strategiarbeidet. I forskningsprosjektet oppsummerer forskningen med at det ikke er vanskelig å lage åpne møteplasser og møter. Mangfold må imidlertid tenkes

inn fra begynnelsen. Det tas også til ordet for å forlate begrepet integrering og erstatte det med mangfoldstenking og forskjellsfelleskap! Det betyr at vi tar utgangspunkt i at samfunnet er mangfoldig, innbyggere er forskjellige og unike. Det er videre viktig å adressere at det er de profesjonelle aktørene som har ansvar med å senke terskler for deltagelse. Derfor må vi legge til rette for et kulturfond som stimulerer til at profesjonelle aktører ser at likestilling og rett til deltagelse uavhengig av etnisitet, økonomi og funksjon, også er en del av kvaliteten når en setter opp de kunstneriske kriterier for kunstproduksjon.

Støtteordninger må økes og tilpasses det frivillige kulturfeltet

I innspillsmøte 10. januar ble det løftet fram at nasjonale støtteordningene til kulturfrivilligheten ikke når barn, unge og amatører i Nord-Norge og Sápmi.

Målene for støtteordningene til de ulike er oppdelt på en måte som ikke harmonerer med det mangfoldet av måter å organisere seg og sine aktiviteter på. Videre er det en liten sum som kan søkes, og aktørene må sjonglere mellom ulike ordninger med forskjellige frister for å finansiere sine produksjoner. Dette krever søknadkompetanse, og mye tid til administrasjon. Dette er ikke en konstruktiv måte å gi støtte til ildsjelene. Deres drivkraft er å skape gode kulturaktiviteter og lage forestillinger for sitt lokale publikum. Det å sette seg inn i ulike støtteordninger skaper unødvendig arbeidsbelastning og feil bruk av frivillig arbeidsinnsats. Det at kulturskoler, skoler, museum og andre profesjonelle aktører ikke får være involvert er også lite konstruktivt. Det er også svært beklagelig at støtteordningene ikke er søkbare for profesjonelle kunstnere som bidrar til amatør, barne- og ungdomsprosjekter/aktiviteter rundt om i landet.

Regionale kulturfond øker ytringsmangfoldet

Det er viktig at de nasjonale støtteordninger når landsdelens befolkning. Samtidig med stor vilje og støttende tiltak og uttrykt mål for kulturpolitikken fra fylkeskommuner og kommuner i nord, er det bekymringsfullt at de kommunale og regionale støtteordningene er kraftig redusert de siste årene. Dette betyr at det meste av kunst finansieres gjennom sentrale ordninger, som igjen gir mindre maktspredning og utgjør en risiko for ytringsmangfoldet. Vi tror tiden er inne for at den nasjonale kulturpolitikken tar hensyn til at regionene har ulikt behov og ulike utfordringer. Dersom vi hadde fordelt ansvar og oppgaver på nytt, ville ikke da den nasjonale kulturelle infrastruktur bestått av regionale enheter? Både pandemi og

klimautfordringer viser oss at vi må tenke mer «kortreist» i alle ledd. Det mangler nasjonale fond som er tilpasset produksjoner, prosjekter og kunstnerisk arbeid som foregår i nord. Vi lever i en landsdel med små og spredte miljøer, og en høy grad av tverrfaglig samarbeid. Det fordrer støtteordninger som imøtekommer samarbeid mellom enkelte kunstnere, ulike miljøer og institusjoner. Derfor kan det regionale kulturfondet bli særlig nyttig i nord.

Pilot i nord?

Vi foreslår at 10% av de nasjonale støtteordningene til det frivillige scenekunstheltet blir brukt i Nord-Norge. Dette kan gjøres gjennom en forsøksordning med en regional forvaltning av midlene samlet i *en* pott. De fem organisasjonene som administrerer disse støtteordningene, kan da utstede et tilskuddsbrev til den regionale enheten. Med dette forslaget mener vi at det da tas et proaktivt grep for å følge opp de politiske mål som er kommet fram i Nordområdemeldingen og Ungdommens nordområdemelding. Det vil også gi de som nå administrerer støtteordningene en bedre kunnskap om behov og organisering av feltet i nord. Videre vil de da kunne ha en mer aktiv rolle med veiledning, fagutvikling og oppgaver som krever et nasjonalt fokus og bredt samarbeid. Den nye forvaltningsoppgaven kan forankres politisk gjennom dialog med Landsdelsrådet for kultur. De nordnorske fylkeskommunene har lang erfaring med samarbeid gjennom *Landsdelsrådet for kultur*. Her kan en drøfte om forvaltningskompetansen som Barentssekretariatet har, kan utnyttes nå som Russlands krigføring gjør at oppdraget er under endring. I HATS har vi lang erfaring med å administrere tilskuddsordninger til instruktører på vegne av Troms og Finnmark fylkeskommune. Vi vil derfor kunne bistå med informasjon og praktisk tilrettelegging for å sjøsette dette pilotprosjektet i 2023.

Lokaler

Vi håper at hver eneste kommune vedtar en strategi og en handlingsplan for å skaffe og drifte egnet lokaler og scener som kan stilles gratis til disposisjon for aktiviteter og forestillinger som skapes av barn, ungdom og amatører.

Amatørteaterfeltet

Det er en positiv utvikling for samarbeid og samhandling mellom ulike aktører som tradisjonelt har definert seg som amatørteaterfeltet eller yter tjenester til barn, unge og

amatører innen scenekunst. Buskerud Teater, Vestlanske teatersenter, Drama- og teaterpedagogene, Frilynt, Teater i fjellregion, Norsk Revy og HATS samarbeider om et digitalt lavterskel tilbud: *Lillelørdag*. Norsk revy arrangerer *Lederkaffi*, og Frilynt innhentet opplysninger og snakket på vegne av flere av oss i innspillsmøte 10. januar. HATS drifter SceneFolk.no på vegne av Nettverket SceneFolk. Det leies inn frilansere til å produsere innhold. Vi tror det er viktig at samarbeidsstrukturene får utvikles gjennom praktiske erfaringer som utvikler samarbeidet. Nettverket SceneFolk har en ambisjon om å være et faglig nettverk og en samhandlingsplattform, for ulike aktører som driver med scenekunst der barn, ungdom og amatører er med. Fra HATS sitt ståsted så er driftstøtte med en tilskuddssti fra departementene nyttig. Vi håper også at det blir en forenkling for flere organisasjoner som nå har flere statlige tilskuddstier. Dette tror vi vil ha gode ringvirkninger. Skille mellom regionale og nasjonale organisasjoner innen amatørteaterfeltet oppleves kunstig, og det er kun Norsk Revy som har et markert avtrykk av aktiviteter i Nord-Norge ved siden av HATS.

Tromsø 31. 01. 2023

Irene Nordhaug Hansen

Daglig leder

Brevet er elektronisk behandlet og derfor ikke underskrevet.

kopi til

Nordland Fylkeskommune

Troms- og Finnmark Fylkeskommune

Sámediggi